

Instytucja prezydenta w polskim i litewskim prawie konstytucyjnym

pod redakcją
Dariusza Góreckiego

 WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO

Instytucja prezydenta w polskim i litewskim prawie konstytucyjnym

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Instytucja prezydenta w polskim i litewskim prawie konstytucyjnym

pod redakcją

Dariusza Góreckiego

 WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
ŁÓDZKIEGO

ŁÓDŹ 2017

Dariusz Górecki – Uniwersytet Łódzki, Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Konstytucyjnego, 90-033 Łódź, ul. Kopcińskiego 8/12

RECENZENT

Bogusław Banaszak

REDAKTOR INICJUJĄCY

Monika Borowczyk

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Ewa Siwińska

SKŁAD I ŁAMANIE

AGENT PR

PROJEKT OKŁADKI

Katarzyna Turkowska

Na okładce wykorzystano herb Prezydenta Litwy i proporzec Prezydenta RP

© Copyright by Authors, Łódź 2017

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2017

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie I. W.07905.17.0.K

Ark. wyd. 15,0; ark. druk. 13,75

ISBN 978-83-8088-622-3

e-ISBN 978-83-8088-623-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

90-131 Łódź, ul. Lindleya 8

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl

e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl

tel. (42) 665 58 63

Spis treści

Wstęp	9
Anna Chmielarz-Grochal	
Inicjowanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej prewencyjnej kontroli konstytucyjności prawa	11
1. Wprowadzenie	11
2. Legitymacja Prezydenta Rzeczypospolitej do inicjowania kontroli prewencyjnej	12
3. Zakres przedmiotowy wniosku i wzorzec kontroli prewencyjnej	16
4. Proceduralne aspekty inicjowania kontroli prewencyjnej	18
5. Skutki kontroli prewencyjnej w kontekście kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej związanych z dalszym losem kontrolowanego aktu	24
6. Inicjowanie prewencyjnej kontroli prawa w praktyce	29
7. Podsumowanie	32
Aldona Domańska	
Odpowiedzialność Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Konstytucji z 1997 r.	37
1. Odpowiedzialność konstytucyjna głowy państwa w polskich ustawach zasadniczych	37
2. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta RP	40
3. Procedura pociągnięcia do odpowiedzialności głowy państwa	42
4. Cezura czasowa egzekwowania odpowiedzialności konstytucyjnej głowy państwa oraz prawo łaski	45
Dariusz Górecki	
Uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w czasie wojny	51
Agnė Juškevičiūtė-Vilienė	
Konstytucyjne uprawnienia głowy państwa w zakresie formowania władzy sądowniczej	67
1. Wprowadzenie	67
2. Uprawnienia prezydenta Republiki Litewskiej w zakresie formowania władzy sądowniczej	69
3. Uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie formowania władzy sądowniczej	76
4. Podsumowanie	81

6 Spis treści

Ryszard Paweł Krawczyk

Kontrasygnata aktów urzędowych Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	85
1. Pojęcie kontrasygnaty	85
2. Znaczenie kontrasygnaty w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.	90
3. Zakres kontrasygnaty	92
4. Akty wyłączone spod kontrasygnaty	93
5. Ważność aktu urzędowego a kolejność składania podpisu przez Prezydenta RP i Prezesa Rady Ministrów	97

Anna Michalak

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jako strażnik dziedzictwa narodowego. Uwagi na tle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 maja 2016 r. (sygn. akt Kp 2/15)	101
---	------------

Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė

Kariera sędziego w doktrynie konstytucyjnej: poszukiwanie równowagi między władzą sądowniczą i uprawnieniami Prezydenta Państwa	117
1. Wprowadzenie	117
2. Kariera sędziego a zasada jego niezawisłości	118
3. Podmioty decydujące w sprawach kariery sędziego	119
4. Wymogi proceduralne i uprawnienia prezydenta w kwestiach kariery sędziowskiej	122
5. Skutki prawne nieprzebrzegania wymogów proceduralnych w kwestiach kariery sędziego	125
6. Prawo odwołania się do sądu w sprawie niezgodnego z prawem zwolnienia	127
7. Podsumowanie	129

Konrad Składowski

Konstytucyjna regulacja trybu wyboru na urząd Prezydenta w Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r. – kilka uwag krytycznych	133
---	------------

Krzysztof Skotnicki

Ustawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	143
--	------------

Jarosław Sułkowski

Prezydent wobec kryzysu konstytucyjnego w Polsce (o straconej szansie na zakończenie sporu)	161
1. Prace nad ustawą czerwcową	163
2. Przebieg kryzysu	166
3. Rola prezydenta jako strażnika konstytucji	171

Haroldas Šinkūnas

Kompetencje Prezydenta Republiki Litewskiej w procesie legislacyjnym	179
1. Wprowadzenie	179
2. Status konstytucyjny Prezydenta Republiki	180
3. Kompetencje Prezydenta Republiki w procesie legislacyjnym	182
4. Zwrócenie uchwalonych przez Sejm ustaw do ponownego rozpatrzenia	186

5. Zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego jako środek wpływania na proces legislacyjny	189
6. Podsumowanie	191
Vaidotas A. Vaičaitis	
Status konstytucyjny prezydentów Litwy i Polski	195
1. Wprowadzenie	195
2. Dwojaki status konstytucyjny prezydenta	195
3. Prezydent jako przedstawiciel władzy wykonawczej	198
4. Prezydent jako głowa państwa	201
5. Podsumowanie	206
Indrė Žvaigždiniė	
Uprawnienia Prezydenta Republiki Litewskiej w zakresie ochrony środowiska	209
1. Wprowadzenie	209
2. Status konstytucyjny Prezydenta Republiki	210
3. Realizacja uprawnień Prezydenta Republiki w zakresie ochrony środowiska	212
4. Podsumowanie	218

Wstęp

Polskę i Litwę łączy wspólna, wielowiekowa historia. Wstąpienie obu państw do Unii Europejskiej zbliżyło je do siebie. Nie ma więc w tym nic dziwnego, że przedstawiciele nauki prawa konstytucyjnego z zainteresowaniem przyglądają się rozwiązaniom ustrojowym przyjętym u swych sąsiadów i stosowanej przez nich praktyce. Wszyscy trudniący się nauką doskonale wiedzą, jak wielkie znaczenie dla rozwoju nauki mają badania porównawcze. Pogłębianie wiedzy w ten sposób przynosi niewątpliwe obustronne korzyści, mogące czasem mieć zastosowanie w praktyce.

Prezentowana książka, poświęcona instytucji prezydenta w Polsce i na Litwie jest owocem współpracy nawiązanej przez pracowników Katedry Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego z pracownikami Katedry Prawa Publicznego Uniwersytetu Wileńskiego. W ramach tej współpracy ukazały się już dwie monografie: *Aktualne problemy polskiego i litewskiego prawa konstytucyjnego*, Łódź 2015 oraz *Lietuvos ir Lenkijos konstitucinės teisės aktualijos: Parlamentas (Aktualia litewskiego i polskiego prawa konstytucyjnego: parlament)*, Vilnius 2016.

Dariusz Górecki

Inicjowanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej prewencyjnej kontroli konstytucyjności prawa

Anna Chmielarz-Grochal

Uniwersytet Łódzki, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Konstytucyjnego

1. Wprowadzenie

Zagadnienie prewencyjnej kontroli konstytucyjności prawa (uprzedniej, *a priori*) jest już przedmiotem opracowań naukowych¹. Można jednak zauważyć, że w nauce prawa konstytucyjnego większą uwagę przywiązuje się do instytucji kontroli *a priori* dokonywanej przez Trybunał Konstytucyjny niż do samej kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej do inicjowania tego rodzaju kontroli. Jest to niewątpliwie uzasadnione znaczeniem kontroli prewencyjnej dla funkcjonowania systemu prawa, opartego na założeniach hierarchicznego uporządkowania, zupełności i niesprzeczności. Kompetencja do inicjowania kontroli prewencyjnej była z kolei omawiana w monografiach poświęconych udziałowi Prezydenta Rzeczypospolitej w postępowaniu ustawodawczym². Nie można jednak zapominać, że w toku realizacji tej kompetencji Prezydent Rzeczypospolitej włącza się jednocześnie w procedurę kontroli konstytucyjności prawa, gdzie ostatecznie rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny. Co istotne, od momentu przyznania Prezydentowi Rzeczypospolitej owej kompetencji wciąż ujawniają się – zarówno prawne, jak i praktyczne – problemy związane z jej realizacją, będące przedmiotem wielu sporów doktrynalnych.

-
- 1 Zob. w szczególności M. Florczak-Wątor, *Prewencyjna kontrola konstytucyjności ustaw*, [w:] *Konstytucja i sądowe gwarancje jej ochrony. Księga jubileuszowa Profesora Pawła Sarneckiego*, Kraków 2004, s. 65 i n.; L. Garlicki, *Prewencyjna kontrola konstytucyjności umów międzynarodowych*, [w:] T. Dębowska-Romanowska, A. Jankiewicz (red.), *Konstytucja, ustrój, system finansowy państwa. Księga pamiątkowa ku czci Profesor Natalii Gajl*, Warszawa 1999, s. 267 i n.; zob. także T. Diemer-Benedict, *Prewencyjna kontrola konstytucyjności w Europie Środkowo-Wschodniej*, „Przegląd Sejmowy” 1997, nr 2, s. 39 i n.
 - 2 Zob. R. Balicki, *Udział Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w postępowaniu ustawodawczym*, Wrocław 2001; K. Eckhardt, *Udział organów władzy wykonawczej w procesie stanowienia ustaw*, Przemyśl 2000; J. Zaleśny, *Partycypacja głowy państwa w ostatnich etapach procesu legislacyjnego*, Warszawa 1999.

Analiza kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej do inicjowania kontroli konstytucyjności *a priori* wydaje się uzasadniona co najmniej z pięciu powodów. Po pierwsze, trzeba zauważyć, że wystąpienie przez prezydenta z wnioskiem o zbadanie zgodności z konstytucją aktu normatywnego przed jego podpisaniem (ratyfikacją) jest *de facto* następstwem dokonanej przez niego wstępnej kontroli konstytucyjności. Powstaje więc pytanie o znaczenie omawianej kompetencji (i jej realizacji) z punktu widzenia zasady podziału i równowagi władz. Po drugie, można zastanowić się nad adekwatnością zakresu przedmiotowego owej kompetencji do wyznaczonej normami konstytucji roli Prezydenta Rzeczypospolitej jako organu czuwającego nad przestrzeganiem ustawy zasadniczej. Kompetencja ta bez wątpienia wymaga analizy w szerszym kontekście funkcji ustrojowych Prezydenta Rzeczypospolitej. Pozostaje ona w sferze jego uprawnień związanych ze sprawami wewnętrznymi i zagranicznymi państwa, a jednocześnie ma wpływ na prawodawstwo w państwie. Ponadto, sama kontrola prewencyjna, w odróżnieniu np. od Francji, ma w Polsce charakter wyjątkowy. Po trzecie, warto zastanowić się, czy i kiedy istnieje ryzyko politycznego wykorzystywania przedmiotowej kompetencji przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Wniosek służący wszczęciu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym jest wprawdzie środkiem prawnym, który powinien mieć odpowiednie uzasadnienie prawne zarzucanej niezgodności aktu (jego części) z konstytucją, ale w praktyce o skierowaniu wniosku mogą przesądzać względy polityczne, zwłaszcza gdy Prezydent Rzeczypospolitej i większość parlamentarna wywodzą się z innych środowisk politycznych. Po czwarte, nie można pomijać skutków kontroli prewencyjnej norm, które wiążą się z powstaniem po stronie Prezydenta Rzeczypospolitej określonych obowiązków lub uprawnień. Nasuwa się pytanie, czy faktycznie realizacja omawianej kompetencji w powiązaniu z jej skutkami pozostaje w sferze dyskrejonalnej władzy Prezydenta Rzeczypospolitej. Po piąte, w praktyce mogą zaistnieć przeszkody (jak np. wydłużające się postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym czy zakończenie kadencji parlamentu), które niosą ze sobą realne ryzyko, że konstytucyjne normy kompetencyjne w zakresie kontroli prewencyjnej nie zostaną w pełni zrealizowane i podstawowy cel kontroli prewencyjnej nie zostanie osiągnięty.

2. Legitymacja Prezydenta Rzeczypospolitej do inicjowania kontroli prewencyjnej

Prezydent uzyskał prawo wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego przed podpisaniem ustawy z wnioskiem o stwierdzenie jej zgodności z ustawą zasadniczą w następstwie zmiany Konstytucji PRL w kwietniu 1989 r. (art. 27 ust. 4). Ani Konstytucja marcowa, ani Konstytucja kwietniowa nie upoważniały głowy państwa do inicjowania tego rodzaju kontroli. W okresie międzywojennym szczególnie wagę

przywiązywano do instytucji promulgacji (podpisania ustawy i zarządzenia jej publikacji w „Dzienniku Ustaw”) i uznawano, że do chwili złożenia przez prezydenta podpisu nie ma ustawy, tylko projekt, a prezydent jest jedynym organem uprawnionym do dokonywania prewencyjnej kontroli konstytucyjności ustaw. Konstytucja PRL wprawdzie przyznawała uprawnienie do zainicjowania kontroli ustaw *a priori*, ale nie określała skutków orzeczeń trybunalskich wydanych w następstwie skierowania wniosku. Analizy skutków kontroli prewencyjnej Trybunał Konstytucyjny dokonał po raz pierwszy w orzeczeniu z 22 sierpnia 1990 r.³ Stwierdził, że orzeczenia wydane w następstwie wniosku zgłoszonego w trybie art. 27 ust. 4 Konstytucji mają moc wiążącą w stosunku do prezydenta, a nie są tylko opinią w kwestii konstytucyjności ustawy. Zdaniem Trybunału, prezydent ma obowiązek podpisania ustawy uznanej za zgodną z konstytucją, a obowiązek odmowy podpisu ustawy, co do której orzeczono niekonstytucyjność.

Mała konstytucja z 1992 r.⁴ również przyznawała prezydentowi uprawnienie w tym zakresie i przesądzała, że prezydent ma obowiązek podpisać ustawę uznaną za zgodną z konstytucją (art. 18 ust. 3 i 4), jednak nie określała sposobu postępowania w sytuacji stwierdzenia niekonstytucyjności. Istniejący stan niepewności prawa trwał do podjęcia przez Trybunał Konstytucyjny uchwały z 5 września 1995 r.⁵ Po dokonaniu wykładni art. 7 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym⁶ stwierdzono, że w przypadku orzeczenia o niekonstytucyjności ustawy wydanego w trybie kontroli prewencyjnej prezydent nie ma prawa podpisania ustawy, a ponadto takie orzeczenie nie podlega rozpatrzeniu przez Sejm. W czasie obowiązywania Małej konstytucji kontrola prewencyjna była inicjowana kilkunastokrotnie⁷.

Obecnie źródła legitymacji Prezydenta Rzeczypospolitej do inicjowania kontroli *a priori* należy poszukiwać w Konstytucji z 1997 r. Wprost upoważnia ona Prezydenta Rzeczypospolitej do wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z konstytucją ustawy przed jej podpisaniem (art. 122 ust. 3) oraz umowy międzynarodowej przed ratyfikacją (art. 133 ust. 2). Użyte w przepisach konstytucyjnych sformułowanie „może” sugeruje, że podjęcie decyzji o skierowaniu takiego wniosku pozostaje w sferze dyskrecjonalnej władzy (politycznego uznania) Prezydenta Rzeczypospolitej. Poza tym konstytucja nie tylko upoważnia go do inicjowania kontroli hierarchicznej norm prawnych *a priori*, ale także – aczkolwiek w niepełnym zakresie przedmiotowym (w odniesieniu

3 K 7/90, OTK ZU 1990, poz. 5.

4 Ustawa konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz.U., nr 84, poz. 1478).

5 W 1/95, OTK 1995, poz. 43.

6 Ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (tekst jedn. Dz.U. z 1991 r., nr 109, poz. 470 ze zm.).

7 Szerzej zob. M. Florczak-Wątor, *Prewencyjna...*, s. 67 i n. oraz cyt. tam lit. i orzecznictwo; J. Ciapała, *Udział Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w ustawodawstwie*, „Przegląd Sejmowy” 1997, nr 3, s. 34–36, 42, 44–48.

tylko do ustaw) – normuje kompetencje, które mogą (jako uprawnienie) bądź muszą (jako obowiązek) być zrealizowane przez prezydenta na skutek dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny kontroli. Co istotne, kompetencja do inicjowania kontroli prewencyjnej powiązana jest odpowiednio z dwiema innymi konstytucyjnymi kompetencjami Prezydenta Rzeczypospolitej, tj. kompetencją do podpisania ustawy uchwalonej przez parlament (art. 122 ust. 2) oraz kompetencją do ratyfikacji umów międzynarodowych (art. 133 ust. 1 pkt 1). Można nawet stwierdzić, że inicjowanie kontroli *a priori* jest odpowiednio elementem procedury promulgacji ustawy oraz ratyfikacji umowy międzynarodowej.

Konstytucyjna legitymacja Prezydenta Rzeczypospolitej do inicjowania kontroli konstytucyjności aktów normatywnych przed ich ogłoszeniem i wejściem w życie ma charakter szczególny. Po pierwsze, podejmując decyzję o wystąpieniu z wnioskiem w procedurze kontroli prewencyjnej, prezydent działa w interesie publicznym (legitymacja publiczna). Po drugie, konstytucja legitymuje wyłącznie prezydenta do inicjowania tego rodzaju kontroli (legitymacja indywidualna). Można mówić o wręcz uprzywilejowanej pozycji prezydenta względem innych organów państwa, które konstytucja również upoważnia do zainicjowania postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (art. 191 ust. 1). Po trzecie, prezydent ma prawo skorzystać z przyznanej konstytucyjnie kompetencji tylko w przypadku ustawy i umowy międzynarodowej wymagającej ratyfikacji (ograniczona przedmiotowo zdolność wnioskowa). Po czwarte, uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem o dokonanie hierarchicznej kontroli norm jest prerogatywą prezydenta. Oznacza to, że prezydent realizuje tę kompetencję samodzielnie i dla jej ważności nie jest wymagana kontrasygnata Prezesa Rady Ministrów (art. 144 ust. 3 pkt 9 w zw. z art. 144 ust. 2 Konstytucji).

Analizy kompetencji do inicjowania kontroli konstytucyjności prawa nie można dokonywać bez odwołania się do funkcji, którą konstytucja przypisuje Prezydentowi Rzeczypospolitej, tj. funkcji organu czuwającego nad przestrzeganiem ustawy zasadniczej (art. 126 ust. 2). Inicjowanie owej kontroli można nawet uznać za jeden z aspektów realizacji przez Prezydenta Rzeczypospolitej zadania czuwania nad przestrzeganiem konstytucji. Zwrot „czuwa” sugeruje, że prezydent w sposób aktywny powinien podejmować działania zapobiegające naruszeniom ustawy zasadniczej oraz zapewnieniu realizacji norm, zasad i wartości w niej wyrażonych⁸. Czuwanie oznacza sprawowanie pieczy nad pewnym dobrem, z naciskiem na podejmowanie działań ochronnych oraz prewencyjnych, służących zapobieżeniu naruszeniom danego dobra. Użyte w tym samym artykule sformułowanie „stoi na straży” ma już szerszy zakres znaczeniowy i poza czuwaniem obejmuje otaczanie troską i dbałość o określone dobra (wartości)⁹. Konstytucja wymaga więc

8 Tak też M. Florczak-Wątor, *Prewencyjna...*, s. 71–72.

9 Por. wykładnię konstytucyjnego terminu „stoi na straży” dokonaną (wprawdzie w odniesieniu do Krajowej Rady Sądownictwa) przez Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z 28 listopada 2007 r., K 39/07 (OTK ZU 2007, seria A, nr 10, poz. 129) oraz z 18 lipca 2007 r., K 25/07 (OTK ZU 2007, seria A, nr 7, poz. 80).

od Prezydenta Rzeczypospolitej aktywnej działalności na rzecz ochrony najwyższych wartości w państwie. W analizowanym zakresie tym dobrem (wartością) jest praworządność, wyrażająca się w wymogu przestrzegania ustawy zasadniczej¹⁰. Powierzenie prezydentowi funkcji czuwania nad jej przestrzeganiem świadczy o przypisaniu mu przez ustrojodawcę roli gwaranta nadrzędności konstytucji¹¹.

Jeśli natomiast przyjmiemy, że z art. 126 ust. 2 Konstytucji wynika adresowany do Prezydenta Rzeczypospolitej nakaz „czuwania nad przestrzeganiem Konstytucji”, który oznacza obowiązek podejmowania wszelkich możliwych działań w tym zakresie, to kompetencja do inicjowania prewencyjnej kontroli powinna być odczytywana nie jako uprawnienie, ale obowiązek (a przynajmniej powinność)¹². Zatem w każdym przypadku, gdy Prezydent Rzeczypospolitej ma rzeczywiste i uzasadnione wątpliwości co do zgodności ustawy lub umowy międzynarodowej z konstytucją, jego konstytucyjnym obowiązkiem jest wszczęcie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym¹³.

Ponadto, jak się wydaje, kompetencja do inicjowania prewencyjnej kontroli prawa może być uznana za atrybut prezydenta jako arbitra¹⁴. Decyzja o wystąpieniu z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego jest przejawem czuwania nad przestrzeganiem konstytucji. Z kolei sam wniosek w trybie kontroli prewencyjnej można uznać za środek „hamujący” inne organy państwa¹⁵, tj. odpowiednio ustawodawcę oraz rząd odpowiedzialny za zawarcie umowy międzynarodowej wymagającej ratyfikacji. Złożenie wniosku w razie stwierdzenia naruszenia konstytucji w procedurze ustawodawczej prowadzi do zawieszenia postępowania ustawodawczego na czas potrzebny do wydania rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny. Z kolei wydanie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia negatywnego względem całej ustawy prowadzi do zakończenia procedury ustawodawczej, gdyż bez podpisu prezydenta i ogłoszenia ustawa uchwalona przez parlament nie może wejść w życie. Z drugiej strony, w następstwie orzeczenia trybunalskiego możliwe jest – za pośrednictwem prezydenta – skorygowanie ustawy w zakresie, w jakim niekonstytucyjność dotyczy tylko niektórych przepisów. W przypadku umów międzynarodowych skorzystanie przez prezydenta z omawianego uprawnienia może zablokować proces ratyfikacyjny nawet wtedy, gdy parlament w dro-

10 Por. P. Sarnecki, uwagi 9–11 do art. 126, [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. I, Warszawa 1999, s. 8–11.

11 Szerzej zob. A. Chmielarz, *Funkcja prawna Konstytucji na przykładzie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2011, s. 126 i n. oraz cyt. tam lit.

12 Podobnie M. Wiącek, *Problemy związane ze stwierdzeniem niekonstytucyjności niektórych przepisów ustawy w trybie kontroli prewencyjnej (uwagi na tle art. 122 ust. 4 in fine Konstytucji RP)*, „Przegląd Sejmowy” 2006, nr 4, s. 62; por. M. Florczak-Wątor, *Prewencyjna...*, s. 72.

13 Por. L. Garlicki, uwaga 21 do art. 122, [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. II, Warszawa 2001, s. 18–19.

14 Szerzej na temat funkcji arbitrażu prezydenckiego zob. A. Chorążewska, *Prezydent jako czynnik równowagi. Arbitraż prezydencki*, „Przegląd Sejmowy” 2005, nr 6, s. 59 i n.

15 Por. K. Wojtyczek, *Władza wykonawcza w Polsce: dualistyczna czy wielocłonowa?*, „Państwo i Prawo” 2001, z. 12, s. 57–58.